

Han forstår ikke hvorfor Norge stenger dørene: – Det er bare trist å høre sånne påstander



Steinar Nilsen forstår ikke hvorfor Au pair ordningen avvikles. Foto: Kristoffer Apall

Med tre Au pair-opphold hjemme hos familien kjenner Steinar Nilsen seg ikke igjen i uttalelsene han hører om ordningen.

For noen uker siden kom nyheten om at Au pair-ordningen avvikles i Norge, og LO-toppene jublet over at «vestkantslaveriet» endelig var over. Steinar Nilsen har hatt tre Au pairer hjemme hos seg og kjenner seg ikke igjen i den beskrivelsen.

Da datteren til Nilsen var tre år ble hun diagnostisert som multihandikappet, da fikk de raskt beskjed om at de burde tenke på avlastning.

– At vi skulle levere datteren vår til en bolig i noen dager, satt veldig langt inne for meg, men kanskje spesielt for mor, og etter at jeg ble introdusert for Au pair-ordningen, begynte jeg å se nærmere på dette, sier Nilsen.

Det er strenge regler for hvilke oppgaver en Au pair kan gjøre, og pleie av et handikappet barn er et område som faller utenfor kontrakten.

– Dette tenkte vi var greit og det må en jo bare akseptere, men i en slik familie er det så mye annet vi trenger hjelp til, sier Nilsen.



Elyonna Caberles var en av Au parene som blant andre oppgaver passet på datteren Maria Messmer. Foto: Privat

Familien har nå hatt tre Au pairer fra Filippinene og han mener de har fått et innblikk i den filippinske verdenen og deres kulturelle verdier.

– Vi kan i hvert fall bekrefte at oppvekstvilkår, familieøkonomi og rammer for et godt liv, er noe helt annet på Filippinene. For dem å reise rundt i verden på ferie er ikke en drøm en gang. Her er det snakk om å overleve, sier Nilsen.

– De vi har hatt inne er utdannet som sykepleiere, men har ingen muligheter for å få seg jobb i hjemlandet, og da har dette vært en måte de kan komme seg inn i et samfunn på. Men denne veien har altså Norge valgt å stenge, legger han til.

Seier

Også LO Rogaland ser på denne avviklingen som en seier for et anstendig arbeidsliv.

– Dessverre har ordningen gitt oss mange eksempler på grov utnyttelse av kvinner. Det grulleste eksempelet er et ektepar som ble dømt til fem måneders fengsel og en betydelig bot som følge av utnyttelse av Au pairer. Vi er rett og slett lettet over at det nå er satt et punktum for denne ordningen, sier Sund.

LOs grunnleggende standpunkt er at alle arbeidstakere skal få anstendig betalt og ha anstendige arbeidsforhold. Hun mener at om man trenger hushjelp, eller barnepasser må man betale vanlig lønn for det, på like linje med andre tjenester.

– Konvensjonen om anstendig arbeid for arbeidstakere i private hjem er et betydelig steg i riktig retning for å oppnå anstendig arbeidsforhold for hjemmearbeidende, sier Sund.

Det er positivt at regjeringen legger til rette for at alle som er i landet som Au pair skal få fullføre oppholdet, mener hun.

Uenig

Nilsen kjenner til enkeltsaker hvor Au pieren har blitt utnyttet og tar sterkt avstand fra der det skjer, men han mener at dette er enkelttilfeller som også skjer andre steder i arbeidslivet og at det derfor er rart at man skal avskaffe hele ordningen på grunn av dette.

– Vi har jo sett eksempler på grov utnyttelse av arbeidskraft andre steder som jordbærplukkere, og du avskaffer ikke arbeidsvisum for jordbærplukkere fordi at du har noen enkeltsaker, sier han.

Nilsen er enig i at lønnen i utbetalte kroner er mye lavere per time enn tariff for likt arbeid, men han mener det er flere andre ting som ikke er tatt med i regnestykket.

– Da overser en totalt hvilke goder en Au pair får som en ansatt ikke hadde hatt krav på i en norsk arbeidskontrakt. En Au pair har inkludert kost og losji, transportkostnader under oppholdet, språkkurs, slipper utgifter for deltagelse på ferier, kulturarrangementer og dekket reise til og fra Norge, sier Nilsen.

Han mener man må se på netto utbetalt lønn.

- Om en butikkmedarbeider må dekke alle utgiftene en Au pair får dekket av vertsfamilien selv, har de ikke igjen særlig mer enn 5000 kroner som en Au pair har i lønn etter skatt i dag, sier han.

At de groveste eksemplene for misbruk blir tatt opp mener Natalia Ravn-Christensen, fra Energy Au pair, er et forsøk på å svartmale ordningen.

- I 2017 ble det mulig å utestenge vertsfamilien for grov utnyttelse av ordningen i ti år eller for alltid. Kun to vertsfamilier er blitt utestengt på denne paragrafen siden. Det er disse sakene LO nevner bruker til å svartmale og generalisere om systematisk misbruk, sier Ravn-Christensen og legger til:

- Selvfølgelig er det to tilfeller for mye, men det er mildt sagt uklokt å stenge en ordning og straffe tusenvis av au pairer og vertsfamilier, for noe de ikke kan bebreides for.



Med tavlen kan Steinar Nilsen ha en oversikt på den travle hverdagen. Foto: Kristoffer Apall

Lever på nåde

Hovedproblemet med ordningen ifølge regionleder i LO Rogaland, er at jobben er grovt underbetalt og at man lever og bor på nåde hjemme hos sin arbeidsgiver. Det gjelder selv om arbeidsgiveren oppfører seg ordentlig, er hyggelig og følger reglene mener Sund.

- Folk som ønsker hjelp i hjemmet, enten det er til husarbeid eller barnepass, må gjerne betale andre for å utføre arbeidet. Men da må det skje innenfor rammene i arbeidslivet de aller fleste i dette landet er enige om at skal være på plass: Anstendig betaling og anstendige arbeidsforhold.

Hun viser til at ordningen har utspilt sin rolle. Den ble i sin tid etablert av Europarådet for å gi unge mulighet til kulturutvikling og språkopplæring gjennom arbeid i en familie i et annet land.

– Det ideelle grunnlaget for ordningen var god. Kulturutveksling for unge mennesker som kunne komme ut og lære seg språk og møte nye kulturer. Den tiden er for lengst forbi. Det vi står igjen med er tilgang på underbetalte hushjelpere, sier hun.

At Au pair-ordningen har utspilt sin rolle mener Nilsen er feil, fordi kulturutvikling og språkopplæring er noe vertsfamilien skal sørge for skjer i henhold til kontrakten.

– Dette utsagn er basert på enkeltsaker der kontrakt ikke har blitt overholdt av vertsfamilier, sier han.

Han reagerer også på at de lever på nåde hjemme hos arbeidsgiveren, han erkjenner at det er enkelttilfeller hvor dette skjer, men han mener dette ikke er en god nok grunn til å avskaffe hele ordningen.

– Jeg kjenner meg ikke igjen, våre Au pairer har hatt egen leilighet, innfelt i huset, hvor de har hatt fritt spillerom og muligheten til å ha besøk av gjester og eventuelle kjærester, sier Nilsen.

– Rent kontraktmessig står faktisk vertsfamilien litt svakere en Au pair. En Au pair kan si opp avtalen en måned etter ankomst og vertsfamilien må da ifølge kontrakten dekke hjemreisen. Brudd på kontrakt kan rapporteres inn når som helst til UDI som da tar affære, sier Nilsen.

Han mener også at systemet i noen tilfeller har lagt opp til problemer for Au parene.

– Om en Au pair vil bytte familie, må ny oppholdstillatelse godkjennes. Denne søknaden koster over 9000 kroner, og blir dette et problem kostnadmessig for Au pairen da velger de heller å bli i en kontrakt de ikke trives i, sier Nilsen.



Steinar Nilsen fikk bygget ut en leilighet som datteren en gang vil bruke. Denne leiligheten har Au parene disponert da de var her. Foto: Kristoffer Apall

Kulturutveksling

Au pair-ordningens hovedformål er å utveksle kultur og språk mot at Au pairen gjør daglig husarbeid og passer barn mens foreldre/foresatte er på jobb. Nilsen mener at dette starter i hjemmet hos vertsfamilien.

– De kommer inn i den norske familiekulturen, lærer hvordan vi forholder oss til hverandre, de bor så tett på oss og vi snakker med dem veldig mye, og det er jo gjennom de samtalene de lærer norsk kultur, sier han.

I tillegg til dette er det også i dag krav til andre kulturaktiviteter som skal dokumenteres under Au pair oppholdet.

– Min erfaring fra tre Aupair opphold er at de har reist hjem med mye kultur opplevelser, sier Nilsen.



Daglig leder Natalia Ravn-Christensen formidler kontakten mellom Au pairer og vertsfamilier i store deler av verden. Foto: Energy Au Pair

Det var gjennom bedriften Energy Au pair Nilsen har kommet i kontakt med Au parene som har jobbet hos ham. De mener utviklingen i Norge vil ha store konsekvenser.

– Nå vil det være tusenvis av Au pairer ikke få muligheten til å oppleve Skandinavia, sier daglig leder i Energy Au pair, Natalia Ravn-Christensen.

Hun reagerer også på ordbruken rundt ordningen, og mener det er feil å kalle det «vestkantslaveri».

– Jeg snakker med au pairer hver dag og de sier blir såret at LOs nedverdiggende uttalelser om dem, sier Ravn-Christensen.

Strengere regler

Som en vertsfamilie finnes det en rekke krav som skal oppfylles, og disse kravene har blitt strengere med årene, og Nilsen mener det er for tidlig å avvikle ordningen nå.

– Om det hadde vist seg at det fortsatt var flere brudd på reglene etter at de ble strengere så kunne jeg forstått at de stanser ordningen, men nå har vi hatt to år med pandemi og de nye reglene har etter min mening ikke blitt testet ut ordentlig, sier han.

Ravn-Christensen mener de aller fleste av parer trives og har stort utbytte av ordningen.

– De ytterst få som ikke trives så godt med ordningen, rundt tre prosent, kan enten skifte vertsfamilie eller slutte på dagen uten begrunnelse og har likevel krav på å få dekket flyreisen til hjemlandet, sier hun.

– Det skal veldig lite til for at en vertsfamilie skal få karantene. Det viser at ordningen fungerer, sier Ravn-Christensen.